

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

29 червня 2016 року
м. Київ

*Судова палата у цивільних справах
Верховного Суду України у складі:*

Головуючого Романюка Я.М.,

*Суддів: Гуменюка В.І., Охрімчук Л.І., Яреми А.Г.,
Лященко Н.П., Сімоненко В.М.,*

розглянувши в судовому засіданні справу за позовом ОСОБА_1 та ОСОБА_2 до публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» в особі Третього Київського регіонального управління публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» про зміну умов кредитного договору за заявою ОСОБА_1 та ОСОБА_2 про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 2 березня 2016 року,

в с т а н о в и л а :

У липні 2015 року ОСОБА_1 та ОСОБА_2 звернулись до суду із указаним позовом, у якому просили змінити умови кредитного договору, укладеного 29 листопада 2005 року між ОСОБА_1 та акціонерним комерційним інноваційним банком «УкрСиббанк» (далі – АКІБ «УкрСиббанк»), правонаступником якого є публічне акціонерне товариство «УкрСиббанк» (далі – АТ «УкрСиббанк»); зобов'язати АТ «УкрСиббанк» внести зміни до вищевказаного кредитного договору, а саме: залишок заборгованості у розмірі 35 353,07 доларів США викласти в перерахуванні на національну валюту України за офіційним курсом Національного банку України (далі – НБУ) на дату підписання кредитного договору – 5 грн. 05 коп. за 1 долар США, що після перерахування становитиме 178 533 грн. 04 коп.; заборонити АТ «УкрСиббанк» встановлювати для позичальників додаткові зобов'язання щодо сплати будь-яких платежів, зборів, комісій тощо за проведення реструктуризації зобов'язань за кредитним договором.

В обґрунтування своїх позовних вимог зазначали, що 29 листопада 2005 року між АКІБ «УкрСиббанк» та ОСОБА_1 було укладено кредитний договір, за умовами якого остання отримала 85 000 доларів США для придбання квартири, еквівалент суми у національній валюті на момент укладання договору становив 429 250 грн. відповідно до курсу НБУ 5 грн. 05 коп. за 1 долар США. З метою забезпечення виконання умов вказаного кредитного договору цього ж дня між банком та ОСОБА_2 було укладено договір поруки. Зазначали, що у зв'язку із погіршенням економічної ситуації в країні курс долара США по відношенню до гривні майже в п'ять разів зріс в порівнянні з листопадом 2005 року.

30 квітня 2015 року ОСОБА_1 звернулася до відділення АТ «УкрСиббанк»

із заявою про зміну умов вищевказаного кредитного договору, проте на її адресу надійшло повідомлення товариства з обмеженою відповідальністю «Боргова агенція «Пристав», зі змісту якого вбачалось, що АТ «УкрСиббанк» продав останньому право вимоги за вищевказаним кредитним договором.

Посилаючись на те, що положеннями статті 652 ЦК України передбачено, що у разі зміни обставин, якими сторони керувались при укладанні договору, він може бути змінений або розірваний за згодою сторін, а оскільки у позивачів відсутні можливості врегулювання спору в досудовому порядку, просили позов задовольнити.

Ухвалою Шевченківського районного суду м. Києва від 30 липня 2015 року, яка залишена без змін ухвалою апеляційного суду м. Києва від 10 листопада 2015 року, позовна заява була повернута позивачам для подання до належного суду.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 24 лютого 2016 року касаційну скаргу ОСОБА_1 відхилено, рішення судів попередніх інстанцій залишено без змін.

У заяві про перегляд рішення суду касаційної інстанції ОСОБА_1 та ОСОБА_2 просять скасувати рішення суду касаційної інстанції та направити справу для розгляду по суті до суду першої інстанції, посилаючись на неоднакове застосування касаційним судом однієї і тієї самої норми процесуального права - при оскарженні судового рішення, яке прийнято з порушенням правил підсудності або встановленої законом компетенції судів щодо розгляду цивільних справ, а саме частин сьомої та восьмої статті 110 ЦПК України.

Заслухавши доповідь судді Верховного Суду України, дослідивши матеріали справи та перевіривши наведені у заяві доводи, судова палата у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що заява підлягає задоволенню.

Відповідно до змісту ст. 360-4 ЦПК України Верховний Суд України скасовує судові рішення і передає справу на новий розгляд до відповідного суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції, яка переглядається з підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм процесуального права, при оскарженні судового рішення, яке прийнято з порушенням правил підсудності або встановленої законом компетенції судів щодо розгляду цивільних справ якщо установить, що воно є незаконним.

Повертаючи позовну заяву суд першої інстанції, з висновком якого погодилися суди апеляційної та касаційної інстанцій, виходив із того, що зі змісту позовної заяви та доданих до неї матеріалів не вбачається, що спір виник з діяльності саме Третього Київського регіонального управління АТ «УкрСиббанк», оскільки зі змісту спірного кредитного договору та додаткових угод до нього слідує, що їх укладено з АТ «УкрСиббанк» в особі співробітників Другого Київського управління КРД АКІБ «УкрСиббанк». Відповідно до частини другої статті 109 ЦПК України позови до юридичних осіб пред'являються в суд за їхнім місцезнаходженням, проте місцезнаходження АТ «УкрСиббанк»: пр. Московський, 60 у м. Харкові, що не відноситься до територіальної підсудності

Шевченківського району м. Києва.

Проте у наданих для порівняння :

- ухвалі Верховного Суду України від 31 березня 2010 року, суд, як касаційна інстанція, виходив із того, що філія є відокремленим підрозділом юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій. Згідно із частиною сьомою статті 110 ЦПК України позови, що виникають з діяльності філії або представництва юридичної особи, можуть пред'являтися також за їх місцезнаходженням, а тому висновок судів про непідсудність цієї справи Амур-Ниžньодніпровському районному суду м. Дніпропетровська не може вважатись таким, що відповідає матеріалам справи та нормам закону;

- ухвалі Верховного Суду України від 25 травня 2011 року, суд, як касаційна інстанція, виходив із того, що позивачка правомірно звернулася до суду з позовом про визнання недійсними договорів, укладених між нею та філією АКІБ «УкрСиббанк», оскільки виконання оскаржуваних договорів безпосередньо пов'язано з діяльністю філії банку. Крім того, судами не дана оцінка положенню оскаржуваних договорів, зокрема, п. 10.15 договору, в якому визначено місцем виконання сторонами своїх зобов'язань за договором саме відділення № 326 АКІБ «УкрСиббанк», за місцезнаходженням якого позивачка й звернулася до суду.

Отже, наявне неоднакове застосування судом касаційної інстанції однієї і тієї самої норми процесуального права, а саме частини сьомої статті 110 ЦПК України.

Усуваючи розбіжності у застосуванні касаційним судом зазначеної вище норми процесуального права, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Відповідно до статті 95 ЦК України філією є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза межами її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій. Представництвом є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи. Філії та представництва не є юридичними особами. Вони наділяються майном юридичної особи, що їх створила, і діють на підставі затвердженого нею положення. Керівники філій та представництв призначаються юридичною особою і діють на підставі виданої нею довіреності.

Згідно частини сьомої статті 110 ЦПК України позови, що виникають з діяльності філії або представництва юридичної особи, можуть пред'являтися також за їх місцезнаходженням.

Судами встановлено, що спірний кредитний договір укладений 29 листопада 2005 року між ОСОБА_1 та АКІБ «УкрСиббанк» в особі заступника начальника Другого Київського управління Київського регіонального департаменту АКІБ «УкрСиббанк», діючого на підставі довіреності, посвідченої нотаріусом Київського міського нотаріального округу ОСОБА_3 15 листопада 2005 року за реєстровим НОМЕР_1.

Окрім того, заявники в апеляційній скарзі посилалися на те, що Друге Київське управління Київського регіонального департаменту АКІБ «УкрСиббанк» неодноразово змінювало назву, яка на день подачі позовної заяви була – «Третє Київське регіональне управління АТ «УкрСиббанк», за місцем знаходження якого: вул. Мельникова 6, м. Київ, і було подано позов.

Однак, суди на вищезазначені положення закону та посилення заявників уваги не звернули та не дали їм належної оцінки, у зв'язку з чим дійшли передчасного висновку про повернення позовної заяви.

Ураховуючи вищезазначене, постановлені у справі судові рішення судів першої, апеляційної та касаційної інстанцій підлягають скасуванню з направленням справи до суду першої інстанції для розгляду по суті.

Керуючись пунктом 2 статті 355, пунктом 1 частини першої статті 360-3, частинами першою, другою статті 360-4 ЦПК України, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

Заяву ОСОБА_1 та ОСОБА_2 задовольнити.

Ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 2 березня 2016 року, ухвалу апеляційного суду м. Києва від 10 листопада 2015 року та ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 30 липня 2015 року скасувати, справу передати на розгляд до суду першої інстанції.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 3 ч. 1 ст. 355 ЦПК України.

Головуючий

Я.М. Романюк

Судді

В.І. Гуменюк

Н.П. Лященко

Л.І. Охрімчук

В.М. Сімоненко

А.Г. Ярема